8.10.2026

Perustelumuistio Työajan kohdentamisen määräykseen (VK/24949/2026) ja ohjeeseen (VK/24950/2026)

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) teki laillisuustarkastuksen virastojen toiminnan kohdentumisesta lakisääteisiin tehtäviin (D/283/04.06.01/2023). Tarkastuksessa havaittiin, että erityisesti työajan kohdentumistietojen hyödyntämisessä on puutteita. Työajan kohdentumistietoja tulisi hyödyntää maksullisen ja yhteisrahoitteisen toiminnan lisäksi myös viraston johtamisessa ja kehittämisessä. Lisäksi tarkastuksessa havaittiin, että työajan kohdentumistietojen luotettavuuteen vaikuttaa oletustoimintojen käyttö sekä se, miten tietojen oikeellisuutta varmistetaan.

Valtiokonttori ei ole aiemmin antanut määräystä tai ohjetta työajan kohdentamisesta. Työajan kohdentumistiedon keräämisen käytännön toteutus, kattavuus ja tarkkuustaso ovat siten vaihdelleet virastoittain. Määräyksessä kuvataan työajan kohdentumistiedon keräämisen periaatteet ja sen tavoitteena on varmistaa, että työajan kohdentumistiedot ovat kattavia ja luotettavia ja luovat siten hyvän ja luotettavan pohjan tuloksellisuuden ja johdon laskentatoimelle. Määräyksen käytännön toteuttamisen tueksi on annettu myös ohje Työajan kohdentamisesta (VK/24950/2026).

Kustannustietoisuuden merkitys korostuu taloudellisesti tiukkoina aikoina. Toiminnan kehittäminen ja mahdollisten säästökohteiden tunnistaminen edellyttää luotettavaa kustannustietoa toiminnan eri osa-alueista. Merkittävä osa kirjanpitoyksiköiden toiminnan kustannuksista on henkilösidonnaisia. Työajan kohdentumistiedon perusteella henkilösidonnaiset kustannukset saadaan kohdennettua esimerkiksi prosesseille, toiminnoille ja suoritteille. Työajan kohdentumistiedon luotettavuudella on siten suora yhteys esimerkiksi toimintoja koskevan kustannustiedon luotettavuuteen.

Prosessien, toimintojen ja muiden laskentakohteiden kustannustiedon avulla voidaan mahdollisesti tunnistaa kehityskohteita toiminnassa, esimerkiksi työn organisointiin tai prosessin toteuttamistapaan liittyen. Kustannustieto mahdollistaa myös vertailun samaa tai samankaltaista tehtävää tekevien yksiköiden välillä ja tämä puolestaan mahdollistaa parhaiden käytäntöjen löytämisen ja jakamisen. Kustannustietoisuuden tulisikin olla kiinteä osa kirjanpitoyksikön johtamisen arkea, joka osaltaan varmistaa voimavarojen taloudellisen ja tehokkaan käytön.

Työajan kohdentumistiedon keräämisessä tulee noudattaa olennaisuuden ja taloudellisuuden periaatteita. Selkeä ja ajantasainen seurantakohdemalli osaltaan varmistaa sitä, että toiminnan kehittämisen kannalta olennainen kustannustieto saadaan tuotettua taloudellisella tavalla.

Lausuntojen huomiointi määräyksen valmistelussa

Valtiokonttori
Statskontoret
State Treasury

Sörnäisten rantatie 13, Helsinki, PL 14, 00054 VALTIOKONTTORI
Puh. 0295 50 2000, Faksi 0295 50 3333, www.valtiokonttori.fi

Määräys- ja ohjeluonnokset olivat lausuttavissa lausuntopalvelu.fi-palvelussa 1.6.-14.8.2026. Lausuntoja saatiin 42 kappaletta. Lausuntojen perusteella määräykseen on lisätty työajan kohdentamiseen liittyvien keskeisten käsitteiden määritelmät (työajan kohdentaminen, jatkuva työajan kohdentaminen sekä arvioon perustuvan työajan jakauman käyttäminen).

Määräykseen on lisätty myös soveltamisalan kuvaus. Soveltamisalan kuvauksella on täsmennetty, että määräys koskee laskentatoimen tarpeisiin kerättävää työajan kohdentumistietoa eikä työajan seurantaa. Määräys ei siten lähtökohtaisesti ole ristiriidassa esimerkiksi työaikalainsäädännön kanssa. Määräykseen on selvyyden vuoksi lisätty täsmennys, jonka mukaan lakia ja muuta ylemmän asteista sääntelyä noudatetaan, jos ne poikkeavat tästä määräyksestä. Kirjanpitoyksikkö vastaa sen arvioinnista, estääkö lainsäädäntö määräyksen noudattamisen. Syyttäjälaitos on tuonut lausunnossaan esille, että syyttäjän työn riippumattomuus on esteenä antaa velvoittavaa määräystä työpanoksen kohdentamiseen. Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) on todennut laillisuustarkastuskertomuksessaan (D/283/04.06.01/2023), että tilivelvollisuuden näkökulmasta suositeltavaa olisi, että myös henkilöt, joilla ei ole työajanseurantavelvoitetta, kohdentaisivat vähintään laskennallisen työajan toiminnoille. Tarkastusvirasto katsoo, että tämä ei vaarantaisi riippumattomuutta.

Määräyksen ensimmäistä lukua ”Määräyksen taustaksi: Työajan kohdentumistieto on keskeinen osa tuloksellisuuden ja johdon laskentatoimea” on täydennetty ohjeluonnoksessa olleilla tarkennuksilla ja vastaava luku on poistettu ohjeesta. Muutoksella on vähennetty määräyksen ja ohjeen päällekkäisyyttä.

Määräyksen toista lukua ”Työajan kohdentumistiedon tuottaminen” on muutettu siten, että kirjanpitoyksikkö vastaa kaikissa tilanteissa tarkoituksenmukaisen työajan kohdentumistavan valinnasta (jatkuva työajan kohdentaminen tai arvioon perustuvan työajan jakauman käyttäminen). Muutoksen tavoitteena on ehkäistä hallinnollisen työn tarpeetonta lisääntymistä tilanteissa, joissa arvioon perustuvalla työajan jakaumalla voidaan tuottaa luotettavaa tietoa kustannustehokkaammin kuin jatkuvalla työajan kohdentamisella. Samalla määräykseen lisättiin tarkennus, jonka mukaan työajan kohdentumistieto tuotetaan henkilötasolla. Tarkennuksen tavoitteena on varmistaa, että arvioon perustuvan työajan jakauman käytön edellytykset ja tarkoituksenmukaisuus arvioidaan riittävän tarkalla tasolla.

Lausuntojen huomiointi ohjeen valmistelussa

Määräyksen käytännön toteutuksen tueksi annettua ohjetta on muutettu vastaamaan päivitettyä määräystä. Lisäksi ohjeeseen on lisätty suosituksia menettelytapojen dokumentoinnin vähimmäissisällöstä.

Sörnäisten rantatie 13, Helsinki, PL 14, 00054 VALTIOKONTTORI
Puh. 0295 50 2000, Faksi 0295 50 3333, www.valtiokonttori.fi